

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 października 2020 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej M. J. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy po zmarłym mężu R. J., który miał miejsce w dniu 20 sierpnia 2020 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w momencie zdarzenia ubezpieczony nie wykonywał zwykłych czynności wynikających z zakresu prowadzonej działalności gospodarczej, stąd nie sposób przyjąć, że do wypadku doszło w związku z tą działalnością. Nie został wykazany związek pomiędzy faktycznie wykonywaną działalnością gospodarczą a jazdą na rowerze w kierunku P., ani że miało to miejsce podczas wykonywania typowych czynności zgodnych z profilem prowadzonej działalności gospodarczej. Organ rentowy wskazał, że położona w P. działka nie figuruje jako miejsce prowadzonej działalności – zmarły dopiero zamierzał otworzyć i prowadzić tam działalność gospodarczą.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła M. J. – żona zmarłego – podnosząc, że ww. obszar był przygotowywany przez męża pod przyszłe inwestycje. R. J. planował działkę przeznaczyć na „Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi” (PKD 68.20.Z). Informacja o nowym przedmiocie działalności gospodarczej została ujawniona w CEIDG. W 2019 r. prawo wieczystego użytkowania gruntu zostało wprowadzone do ewidencji środków trwałych firmy prowadzonej przez jej męża. Zdaniem odwołującej się podróż w kierunku P. była ściśle związana z działalnością gospodarczą męża.

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o oddalenie odwołania i wywodził jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. J. od dnia 1 grudnia 1994 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli, tj. zakład wulkanizacyjny.

Miejscem wykonywania działalności przez ubezpieczonego był wówczas zakład przy ul. (...) w S..

W dniu 7 maja 2009 r. R. J. nabył prawo użytkowania wieczystego działki nr (...) obręb nr (...) przy ul. (...) w P. celem rozszerzenia zakresu prowadzonej działalności gospodarczej o wynajem pomieszczeń magazynowo-biurowych.

Dowód: - zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 13 listopada 2020 r. – k. 25, decyzja nr (...) z dnia 19.04.2011 r. o zatwierdzeniu projektu budowlanego i pozwoleniu na budowę – k. 4-5, projekt – k. 6, - przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95

R. J. wykonywał czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakładzie wulkanizacyjnym w S., w którym zatrudniał pracowników. Jednakże od kilku lat przeprowadzał prace przygotowujące teren nieruchomości w P. pod wynajem pomieszczeń magazynowo - biurowych. W dniu 19 kwietnia 2011 r. Starosta (...) wydał decyzję o zatwierdzeniu projektu budowlanego i pozwoleniu na budowę na działce R. J. położonej przy ul. (...) w P..

Dowód: - decyzja nr (...) Starosty (...) z dnia 19.04.2011 r. o zatwierdzeniu projektu budowlanego i pozwoleniu na budowę – k. 4-5, projekt – k. 6, - przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95

W związku z tymi działaniami R. J. jako przedmiot prowadzonej przez siebie działalności zgłosił działalność o kodzie 68.20.Z (wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi).

Niesporne, a nadto dowód: wydruk z (...) k. 25

W związku z wykonywaną przez siebie działalnością gospodarczą R. J., pozaprowadzaniem zakładu wulkanizacyjnego, wykonywał również czynności związane z administrowaniem i zarządzaniem nieruchomością położoną w P.. Na działce w P. zmarły wykonywał w szczególności czynności związane z nadzorem prowadzonych tam prac budowlanych

oraz dbaniem o konserwację budynku (samodzielnie zajmował się m.in. rynnami, ogrodzeniem). Ponościł wiele kosztów związanych z przygotowaniem terenu oraz zmodernizowania znajdujących się na tym terenie budowli. Ponościł też koszty związane z utrzymaniem położonego w P. budynku takie jak opłaty za prąd, wodę i ochronę.

W 2019 r. R. J. wprowadził do ewidencji środków trwałych prowadzonej przez siebie działalności prawo wieczystego użytkowania ww. gruntu.

R. J. nie zgłosił w informacji podatkowej adresu przy ul. (...) w P. jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, w związku z czym nie odprowadzał podatku od nieruchomości z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej na ww. nieruchomości.

Niesporne, a nadto dowód: - przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95, zeznania świadka R. P. – k. 94, - wyjaśnienia Biura (...) sp. z o. o. z 13 listopada 2020 r. – k. 7, faktury VAT – k. 9-12, k. 29-47, przyjęcie środka trwałego – 8, pismo Urzędu Miejskiego w P. z dnia 1.10.2020 r. – k. 25 w aktach organu

Na dzień 20 sierpnia 2020 r. zostały zakończone prace nad przygotowaniem pod wynajem trzech z zaplanowanych pięciu pomieszczeń magazynowo – biurowych. Pomieszczenia nie były jeszcze wynajmowane.

Dowód: - przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95

W dniu 20 sierpnia 2020 r. R. J. miał zaplanowane spotkanie z panem R. P. w sprawie pieca w budynku przy ul. (...) w P.. Miał się z nim spotkać na terenie tej nieruchomości celem omówienia prac związanych z regulacją pieca zamontowanego w tej nieruchomości.

Około godziny 15.00 R. J. poinformował pracownika J. J. o konieczności pilnej wizyty na działce w P.. R. J. polecił J. J. zamknięcie warsztatu, który był czynny do godziny 16:00, a sam udał się rowerem elektrycznym ścieżką rowerową wzdłuż drogi ze S. w kierunku P..

Rowerem elektrycznym zdarzało mu się poruszać przy dobrej pogodzie.

R. P. czekał na R. J. na działce w P., lecz ten nie pojawił się.

Dowód: - przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95, zeznania świadka R. P. – k. 94, - częściowo zeznania świadka J. J. - k. 93-94

Około godziny 16:30 R. J. uległ wypadkowi komunikacyjnemu. Najechał na kamień, w wyniku czego nie mógł utrzymać równowagi, przeleciał przez kierownicę do przodu i uderzył głową o nawierzchnię ścieżki rowerowej. Udzielono mu niezwłocznie pomocy lekarskiej oraz odwieziono do szpitala. W wyniku wypadku doznał on obrażeń ciała w postaci urazu mózgu, krwiaka, krwotoku śródmózgowego oraz złamania żebra.

Niesporne, a nadto dowód: Karta wypadku nr 64/2020 r. – k. 26, postanowienie o umorzeniu przed wszczęciem śledztwa prokuratora Prokuratury Rejonowej Szczecin-Zachód w S. z dnia 31 sierpnia 2020 r. – k. 27-28

Na skutek odniesionych obrażeń R. J. zmarł w dniu 21 sierpnia 2021 r.

Niesporne, a nadto dowód: przesłuchanie odwołującej M. J. w charakterze strony – k. 92-93 w zw. z k. 94-95

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej po zmarłym R. J..

Kwestię rodzajów świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz warunki nabywania prawa do tych świadczeń reguluje ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą wypadkową”.

Zgodnie z treścią art. 3 ww. ustawy, za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą. Pod pojęciem wypadków przy pracy ustawodawca rozumie jednocześnie wypadki przy wykonywaniu działalności gospodarczej mające miejsce w okresie ubezpieczenia wypadkowego z danego tytułu podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, co wynika z przepisu art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy wypadkowej. W myśl zaś przepisu art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.), tego rodzaju działalnością pozarolniczą jest działalność gospodarcza.

Zgodnie z art. 13. ust. 1 ustawy wypadkowej, członkom rodziny ubezpieczonego, który zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. W katalogu osób uprawnionych ustawodawca w pierwszej kolejności wskazuje małżonka ubezpieczonego. Od tej ogólnej reguły przewidziano jeden wyjątek. Odszkodowanie nie przysługuje w przypadku orzeczonej separacji między małżonkami. W opisanym stanie faktycznym do takiej sytuacji niespornie nie doszło. Żadna inna osoba aniżeli żona R. J. nie była niespornie uprawniona do dochodzenia omawianego świadczenia.

Przywołane wyżej unormowania wskazują, iż aby uzyskać świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego, zdarzenie musi być uznane za wypadek przy prowadzeniu działalności gospodarczej, tj. powinno spełniać następujące warunki:

- mieć charakter nagły,
- być wywołane przyczyną zewnętrzną,
- powodować uraz lub śmierć,
- nastąpić w okresie ubezpieczenia wypadkowego,
- pozostawać w związku z wykonywaną działalnością.

W przedmiotowej sprawie organ nie kwestionował faktu podlegania R. J. wypadkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Organ podniósł jednak, że zdarzenie z 20 sierpnia 2020 r. nie miało związku z działalnością gospodarczą prowadzoną przez R. J.. Zdaniem organu nie został wykazany związek pomiędzy faktycznie wykonywaną przez niego działalnością gospodarczą a jazdą na rowerze w kierunku P. do nieruchomości przy ul. (...). Kwestionowano związek z wykonywaniem typowych czynności zgodnych z profilem prowadzonej przez wyżej wymienionego działalności gospodarczej. Zdaniem organu, położona w P. działka nie figuruje nigdzie jako miejsce prowadzonej działalności, nigdzie nie została zgłoszona w takim charakterze. Zmarły dopiero zamierzał w przyszłości otworzyć i prowadzić działalność gospodarczą na wyżej wskazanej nieruchomości. Z poglądem organu rentowego nie zgodziła się M. J. – żona zmarłego.

Zdaniem Sądu było zatem ustalenie, czy czynności wykonywane w dniu 20 sierpnia 2020 r. przez zmarłego miały związek z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą i czy wypadek miał miejsce podczas prowadzenia przez niego tej działalności.

Oceniając opisany powyżej stan faktyczny Sąd doszedł do przekonania, że czynności wykonywane przez R. J. w dniu 20 sierpnia 2020 r. pozostawały w ścisłym związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Wpis w (...), dotyczący profilu działalności R. J. został uzupełniony o „Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierzawionymi” (... 68.20.Z), prawo wieczystego użytkowania gruntu zostało ujawnione w firmowej ewidencji środków trwałych, trwały prace nad przystosowaniem nieruchomości w P. do planowanej finalnie działalności, co

więcej – w dniu wypadku zmarły jechał na spotkanie w sprawie ww. prac adaptacyjnych (a konkretnie w sprawie regulacji pieca znajdującego się na posesji w P.).

Twierdzenie – prawdziwe - organu, że działka w P. nigdzie nie figuruje jako miejsce prowadzonej działalności, nie jest w zestawieniu z zaistniałym stanem faktycznym ważkim kontrargumentem. Nieodprowadzanie podatku od nieruchomości - w sytuacji, gdy na obecnym etapie inwestycji ponoszone były jedynie koszty - nie jest w ocenie Sądu podstawą do uznania, że przemieszczanie się R. J. ze S. w kierunku P. było niezwiązane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Nie można się także zgodzić z argumentem organu, że zamiar utworzenia i prowadzenia działalności gospodarczej w przyszłości było dowodem na to, że taka działalność nie była jeszcze przez zmarłego prowadzona. Takie podejście do kwestii rozumienia pojęcia „prowadzenia działalności gospodarczej” jest również rozbieżne z linią orzecniczą Sądu Najwyższego.

Sąd orzekający w sprawie w pełni podziela tu stanowisko przyjęte w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2013 r. wydanego w sprawie I UK 567/12, w którym stwierdzono, iż należy raczej przyjąć szerokie niż wąskie rozumienie „zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej”, ponieważ osoba prowadząca taką działalność podejmuje w jej ramach szereg działań, które nie są bezpośrednio związane z wykonaniem dzieła (produkcją towaru) lub świadczeniem usługi, a niewątpliwie mają ścisły związek z prowadzeniem takiej działalności (np. comiesięczne rozliczenie z ZUS i urzędem skarbowym, załatwianie różnych spraw w urzędach, uzyskiwanie zezwoleń i koncesji, narady z pracownikami itd.). Nie sposób byłoby wydzielić spośród czynności faktycznych i prawnych osoby prowadzącej działalność gospodarczą takich, które tej charakterystyki nie spełniają, i traktować je odmiennie – z punktu widzenia art. 3 ust. 3 pkt 8 Ustawy wypadkowej. Prowadzenie działalności gospodarczej jest pewną całością organizacyjną – i składa się na nią również przygotowanie stanowisk pracy dla pracowników czy dostosowanie lokalu do prowadzenia ww. działalności. Ograniczenie odpowiedzialności organu rentowego z tytułu wypadku tkwi w przyjęciu, że chodzi o wypadek „podczas”, a nie tylko „w związku” z wykonywaniem zwykłych czynności składających się w swoim całościu na prowadzenie działalności pozarolniczej. Cechą charakterystyczną niektórych rodzajów działalności pozarolniczej jest „przemieszczanie się” przedsiębiorcy, np. dojazd do miejsca wykonywania czynności, wyjazdy do sklepów, magazynów i hurtowni w celu nabycia koniecznych materiałów, narzędzi, sprzętu itd.

Do podobnych wniosków Sąd Najwyższy doszedł w wyroku z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie I UK 80/05. W uzasadnieniu ww. wyroku podkreślono, że „prowadzenie działalności gospodarczej występuje zarówno w okresach faktycznego wykonywania usług, jak też wykonywania innych czynności związanych z działalnością”, a „w ocenie, czy zostały podjęte czynności zmierzające bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej (czynności przygotowawcze stanowiące już o wykonywaniu działalności) należy uwzględniać wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą”. Dla Sądu Najwyższego dokonywanie czynności przygotowawczych jest zatem oczywistą częścią działalności gospodarczej, a nie dowodem na jej niewykonywanie (podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie I UK 22/05).

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje więc także czynności faktyczne i prawne związane z prowadzoną działalnością, wykonywane w czasie, w którym prowadzący taką działalność „przemieszcza się”, np. udając się do siedziby klienta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2010 r., II UK 407/09, OSNP 2011 nr 21-22, poz 282).

Rodzaj i chronologia czynności wykonywanych przez R. J. została precyzyjnie odtworzona dzięki zeznaniom świadków: J. J., R. P., przesłuchaniu M. J., a także dzięki działaniom Prokuratury Rejonowej S.Z. w S., a także z przedłożonej dokumentacji – dowodu nabycia nieruchomości w P., decyzji Starosty (...), wyjaśnienia biura rachunkowego obsługującego firmę (...), wpisu w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Dowody te nie były kwestionowane przez organ. Nie przedłożono też dowodów pozwalających wyprowadzić wnioski przeciwnie. W odpowiedzi na odwołanie organ twierdził, że nie został wykazany związek między faktycznie wykonywaną działalnością gospodarczą a jazdą na rowerze w kierunku P.. W ocenie Sądu, wymienione wyżej dowody potwierdziły okoliczności przywołane w odwołaniu. Dowody te należało ocenić za wiarygodne jako tworzące spójną

całość, zarówno na etapie postępowania przed Sądem, jak i w toku postępowania wypadkowego przed organem rentowym.

Odwołująca słusznie wskazywała, że wypadek nastąpił podczas zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a zmarły przemieszczał się z zakładu wulkanizacyjnego w S. w kierunku nieruchomości w P. będącej również jego miejscem pracy.

W konsekwencji Sąd uznał, że zdarzenie z dnia 20 sierpnia 2020 r. z udziałem zmarłego R. J. jako zdarzenie nagłe, pozostające w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą i mające miejsce w okresie objętym ubezpieczeniem wypadkowym wyczerpuje wszystkie znamiona wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Skutkuje tym samym powstaniem prawa odwołującej M. J. do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy jej męża.

Mając na uwadze całokształt powyżej przytoczonych okoliczności Sąd, w oparciu o przepis 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w sentencji wyroku.

Z:

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

(...)